

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова
Klaipėda University
Lithuanian Olympic Academy
Gdansk University of Physical Education and Sport
German Sport University Cologne
Національний університет фізичного виховання і спорту України
Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського

РОЗВИТОК ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ: НОВІТНІ ВИКЛИКИ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Матеріали
Міжнародна онлайн-конференція студентів, аспірантів і молодих
вчених

м. Миколайв
28-29 жовтня 2022 року

Розвиток фізичної культури та спорту: новітні виклики, проблеми та перспективи: матеріали Міжнародної онлайн-конференції студентів, аспірантів і молодих вчених, 28 жовтня 2022 року. Миколаїв: НУК імені адмірала Макарова, 2022. 238 с.

У збірнику представлено тези за напрямками роботи конференції: олімпійський рух: спадщина, інновації та перспективи; олімпійський і професійний спорт: актуальні проблеми, перспективи розвитку та взаємодії; фізична активність та фізичне виховання населення різних вікових груп; організаційно-правові, соціально-економічні та культурологічні аспекти розвитку сучасного спорту.

Редакційна колегія:

Адаменко О. О., канд. пед. наук, доцент кафедри ТООПС
Бірюк С. В., канд. наук з фіз. вих. та спорту, доцент кафедри ТООПС
Деркач В. М., канд. наук з фіз. вих. та спорту, доцент кафедри ФВС
Марцінковський І. Б., канд. мед. наук, доцент кафедри ТООПС
Сокол О. В., доцент кафедри ФВС
Савіна О. Ю., канд. техн. наук, доцент кафедри ФВС
Челушкіна М. В., провідний фахівець кафедри ТООПС

Головний редактор:

Кувалдіна О. В., канд. наук з фіз. вих. та спорту, доцент, завідувач кафедри ТООПС

Матеріали надруковані в авторській редакції. За зміст матеріалів і достовірність наведених даних несуть відповідальність автори публікації та їх наукові керівники.

ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ КІННОГО СПОРТУ В МИКОЛАЄВІ

Нікітіна К., Адаменко О.

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Миколаїв, Україна

Вступ. Кінний спорт є унікальним видом спорту і зумовлено це рядом його особливостей: він є засобом всебічного і гармонійного розвитку особистості; єдиним спортом де виступає пара, серед якої є найбагородніша тварина – кінь.

В Україні, майже у всіх її регіонах, відкрито кінно-спортивні школи, приватні клуби в яких діти з задоволенням навчаються їзди верхи та кінному спорту. Місто Миколаїв не виняток і має свою багату історію, видатних тренерів та олімпійських чемпіонів.

Аналіз науково-методичної літератури продемонстрував високий інтерес науковців до проблем розвитку кінного спорту. Даною проблематикою займалися наступні вітчизняні та зарубіжні дослідники: Бегунова А. [1], Білик Б. [2], Гриненко Т. [2], Громова Н., Гуревич Д., Іванов М., Кириченко В., Ласков О., Левіна А., Мовсович Є., Мюзелер В., Нероденко В., Селіванова Т., Уоллес Д., Філіс Дж., Флендоффер Т., Шеффер М., Эзе М. Не зважаючи на вищевказані дослідження, робіт в яких би висвітлювалися питання розвитку кінного спорту в Україні, а особливо в Миколаєві недостатньо.

Метою дослідження – є науково-теоретичне обґрунтування історії становлення і розвитку кінного спорту, як олімпійського виду, у Миколаєві.

Методи дослідження. У процесі виконання кваліфікаційної роботи були використані наступні теоретичні методи дослідження: аналіз та узагальнення наукової, педагогічної та навчально-методичної літератури; метод періодизації; біографічний метод.

Результати. Історія виникнення кінного спорту в Миколаєві своєрідна і неповторна. І має ряд передумов, що сприяли відкриттю кінноспортивної школи.

По-перше, в Миколаївській області на початку 70-х років активно розвивалося п'ятиборство, але поразки постійно були пов'язані з невиконанням кінного кросу і це вимагало організації системної підготовки з кінного спорту.

По-друге, в Миколаєві організувалася група ентузіастів-однодумців під керівництвом Олександра Львовича Зозулі, що сприяло організації кінноспортивної школи. Олександр Львович Зозуля, полковник-кавалерист, кавалер багатьох бойових орденів, засновник Миколаївської кінно-спортивної школи, однієї з найкращих в СРСР, заслужений тренер СРСР з кінного спорту.

По-третє в 1961 році було створено Миколаївську обласну федерацію кінного спорту.

Першим етапом в організації кінно-спортивної школи було знайдено місце для Миколаївської кінно-спортивної школи фізкультурно-спортивного товариства

«Колгоспник». Це була окраїна мікрорайону Варварівка міста Миколаєва. Де і до сьогодні перебуває кінноспортивна школа.

Прийшла черга закуповувати коней. Перші 5 коней було придбано в колгоспі «Україна» Баштанського району Миколаївської області, де працювала станція по розведенню племінних коней. Саме на цих конях наші спортсмени стали чемпіонами України та СРСР. Другу партію коней було закуплено на племінному заводі «Схід» на Кубані [2, с. 148].

Разом з організацією школи з'явилися юні помічники 10-11 років. Серед них були Віктор Погановський, Микола Датій, Георгій Кучеренко, Віктор Яровий. Саме ці хлопці стануть першими призерами новоствореної спортивної школи. Через рік існування школи в ній тренувалося вже більше 20 спортсменів. Це був рік участі у змаганнях на першість України серед сільських вершників. Це був перший і безцінний досвід для В. Погановського, М. Датія та В. Сороки. У наступні роки саме ці спортсмени стали першими майстрами спорту: Датій і Сорока – у триборстві, а Погановський – у конкурі.

Влітку 1965 року на базі спортивної школи відбулися перші змагання першості України серед сільських спортсменів з кінного спорту. Змагання проводили з дев'яти видів великої програми. Переможцями стали: В. Погановський, В. Сорока, М. Датій.

Прекрасні результати на власному стадіоні.

У 1966 році миколаївські спортсмени на Чемпіонаті України вступили в боротьбу з досвідченими командами Дніпропетровської, Київської, Сумської, Кіровоградської, Житомирської областей та АР Крим. Наші спортсмени стали першими у конкурі, виїзді та триборстві. Крім вищевказаних спортсменів переможцями стали новачки: Ю. Зябров, Н. Сивкова, В. Ненов [2, с. 151].

У 1969 році для участі в кубку СРСР у збірну було запрошено сім вихованців школи з 10 осіб команди: В. Погановський, Ю. Зябров, В. Ненов, М. Датій, Є. Ектов, В. Сорока, Н. Сивкова. Завдяки миколаївським спортсменам збірна України стала першою.

У 1976 році О. Зозулю призначають головним тренером олімпійської збірної з кінного спорту СРСР. Розпочалося чотириріччя інтенсивної підготовки збірної до XXII Олімпіади. Капітаном збірної став В. Погановський.

І ось настав вирішальний день 29 липня 1980 року – це день, що приніс довгоочікувану перемогу команді з конкуру на Олімпійських іграх.

Маршрут змагань був дуже складний і включав: 13 перешкод та 16 стрибків. Перешкоди включали: подвійні та потрійні системи, канаву з водою шириною 4 метри та 75 сантиметрів, висотно-широтні перепони, жердині паркани та кам'яні стінки максимальною висотою 160 сантиметрів. Контрольний час проходження маршруту 113 секунд.

За результатами: команда СРСР – 20,25 штрафних очка, Польща – 56, Мексика – 59,75. Команда СРСР стає переможцем Олімпіади з рекордною кількістю штрафних очок.

Після нагородження В. Погановський підійшов до свого тренера і віддав свою медаль зі словами: «Олександр Львович! Візьміть цю медаль, вона ваша. Це – ваша медаль» [2, с. 162].

Олімпійський чемпіон Віктор Погановський і його тренер Олександр Зозуля навічно вписали свої імена в історію вітчизняного кінного спорту, прославив Миколаївську кінно-спортивну школу на весь світ.

Після Олімпійських ігор В. Погановський виступав на багатьох міжнародних змаганнях і перемігав. У 1992 році, після уходу на пенсію О. Зозулі, В. Погановський став головним тренером Миколаївської кінно-спортивної школи.

У 1990 році в СДЮСШОР було біля 100 коней, щорічно приходило до 120 нових спортсменів. Але лише одиниці ставали майстрами спорту. Основними причинами були: низький рівень фінансування, складність і довго тривалість підготовки.

За часів незалежності призерами змагань різного рівня ставали наступні миколаївські спортсмени: О. Богун, А. Новицька, О. Біла, С. Дирма, Є. Смирнова, О. Герасименко, І. Климюк, І. Лапигіна, О. Лапигін, Н. Шелим, О. Витковська, Т. Гайчева, О. Євдина, О. Шевченко, І. Федорова, Є. Шевченко, Л. Сиренко, Г. Мартиненко, І. Дмитрієв, І. Жолобенко.

Останні роки для школи були непростими, її декілька разів реорганізовували і сьогодні це філія «Південний племконецентр» ДП «Конярство України».

Щорічно на базі кінно-спортивної школи організовуються і проводяться всеукраїнські, регіональні та обласні змагання:

- Відкритий Чемпіонат Миколаївської області з кінного спорту серед дітей, юнаків, юніорів та дорослих присвячений пам'яті О. Л. Зозулі;
- Кубок південного регіону з кінного спорту серед дітей, юнаків, юніорів та дорослих;
- Відкриті регіональні змагання з виїздки пам'яті В. І. Дементьєва;
- Чемпіонат України, змагання на «Кубок незалежності України».

Висновки. За 60 років існування миколаївська школа кінного спорту виховала більше 100 майстрів спорту, з них 3 майстра міжнародного класу і В. Погановський – заслужений майстер спорту. Миколаївські спортсмени на змаганнях різного рівня завоювали понад 1500 медалей, половина з них золоті. Миколаїв залишається одним з обласних центрів розвитку кінного спорту в Україні, не зважаючи на складні часи для всієї країни.

Література

1. Бегунова А.И. В звонком топоте копыт. Прошлое и настоящее советского конного спорта / Книга-альбом. – М. 1989. – 192 с.

2. Билык Б., Гриненко Т. По ним звонит колокол. Николаев. –2015.–194 с.
3. Всеукраїнська федерація кінного спорту. – Режим доступу до ресурсу: <http://efu.org.ua/>
4. Кінний спорт. Навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких спортивних шкіл, шкіл олімпійського резерву. Київ., 2019. – 104 с.

ЧИ СПРАВДІ «СПОРТ ПОЗА ПОЛІТИКОЮ»

Полозюк А., Бобіна О. В.

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Миколаїв, Україна

Війна яку розв'язала Росія проти України не просто актуалізувала сентенцію «Спорт поза політикою», а перевела її в гостре питання «Чи справді спорт поза політикою?». Це стосується як професійного спорту, так і масової фізичної культури. До 2014 р. в українському суспільстві (а до цього в радянському «комуністичному» суспільстві із якого виростало й українське) панувала теза, що «спорт поза політикою». Ця теза затвердилась в пізньому СРСР періоду «правління Політбюро та особисто товариша Брежнєва Л. І.». Особливо активно ця теза використовувалась комуністичною пропагандою в 1976–1980 рр. напередодні й під час Олімпіади-80 у Москві. Як відомо, більше як 60 країн на чолі із США бойкотувати цю Олімпіаду через вторгнення радянських військ в Афганістан в 1979 р. В 1984 р. СРСР і ще 13 країн зробила аналогічний крок, але під надуманим приводом, і відмовились від участі в Олімпіаді-84 в Лос-Анджелесі. Так само, вже хрестоматійним прикладом використання спорту політиками стала Олімпіада-36 року в Берліні (див. Лені Ріфеншталь «Олімпія»). Гітлер пропагував арійський дух і арійську людину яка втілювалась в III Рейху. Пропагований Гітлером антисемітизм і нацистська ідея «нижчих рас» не зупинили «олімпійську» бюрократію.

Взагалі, автократичні й тоталітарні суспільства та їх правителі розглядають спорт як інструмент маніпуляції масовою свідомістю, як інструмент перемикування свідомості. Особливо коли масова свідомість може аналізувати внутрішні проблеми. Спорт і спортивна сфера може виступати як свято та фестиваль радості, краси культу тіла і молодості. Саме це і може відвертати суспільство від актуальних внутрішніх і зовнішніх питань.

В цьому відношенні російська влада (від імператорів до комуністичних і сучасних диктаторів і автократів) завжди використовувала спорт, олімпійський, професійний, масовий як елемент агітації, пропаганди, протистояння і протиставлення не лише в спорті.

Так «перша» російська олімпіада пройшла в Києві в серпні 1913 р. Її «куратором» став брат останнього російського імператора. В Росії спорт завжди був справою влади, а не громадянського самоврядного суспільства. А безпосереднім